

СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ МАКРОСЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ ОВОЧІВНИЦТВА

Шквиря Н.О., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра
Моторного

***Summary:** The article the factors of macroenvironment influencing the effectiveness enterprises in the vegetable industry activities have been determined and analyzed. The factors' significance as well as the threats and opportunities of Ukrainian vegetable market are revealed.*

***Keywords:** macroenvironment, vegetable industry enterprises, macroenvironment threats, macroenvironment opportunities*

У сучасних умовах формування нових механізмів господарювання, орієнтованих на ринкову економіку, перед підприємствами постає необхідність працювати по-новому, орієнтуючись на закони і вимоги ринку та пристосовуючи всі сторони виробничої діяльності до мінливої ситуації. У зв'язку з цим зростає актуальність стратегічного аналізу макросередовища підприємства [1]. Стратегічний аналіз макросередовища підприємства відбувається через дослідження факторів, які впливають на підприємство та визначають ефективне функціонування та досягнення цілей. Аналіз макросередовища дозволяє визначити і зрозуміти можливості і загрози, які можуть виникнути для підприємства, а також отримати інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень по адаптації підприємства до мінливих зовнішніх умов і сформуванню стратегічних альтернативи [3].

Макросередовище ділиться на елементи, які прямо не пов'язані з підприємством, але впливають на загальний стан бізнес-процесів. У макросередовищі виділяють наступні групи факторів: політико-правові, економічні, демографічні, соціально-культурні та науково-технічні та природно-кліматичні. Кожен з таких чинників має взаємозв'язок з іншими та впливає на них і на елементи мікросередовища [1].

В результаті аналізу політико-правових факторів макросередовища підприємств на ринку продукції овочівництва виявлено переважання загроз над можливостями його розвитку. Серед найбільш впливових загроз можна виділити низький рівень політичної стабільності, зниження державного контролю за якістю та безпечністю продукції овочівництва, низький рівень державного сприяння розвитку підприємств галузі, нестабільність законодавства.

Дослідження можливостей розвитку ринку овочів, свідчить, про велику кількість законів та нормативно-правових актів, які сприяють як розвитку і підтримці діяльності виробників, так і захисту споживачів овочів. Так, розпорядження КМУ «Про затвердження плану першочергових заходів з розвитку виробництва картоплі та овочів» передбачає розроблення

регіональної цільової програми розвитку овочівництва та переробної галузі на період до 2020 року, нарощування обсягів виробництва овочів, розроблення планів соціально-економічного розвитку на селі з використанням оптових ринків, аналіз інвестиційних проектів, інвентаризація складських приміщень, забезпечення здійснення контролю за формуванням цін на продукцію овочівництва в технологічній ланці «виробник – переробник – споживач», розвиток кооперативного руху на селі [2].

Дослідження економічних факторів макромаркетингового середовища підприємств на ринку продукції овочівництва показало, що найбільш значущими загрозами є відсутність належних умов зберігання, сезонність реалізації овочів та низька рентабельність галузі овочівництва. Проблему зберігання овочів можна вирішити за допомогою побудови сучасних овочесховищ на кооперативних засадах, сезонність реалізації овочів – за рахунок збільшення виробництва овочів закритого ґрунту. Значною загрозою для розвитку ринку овочів є збільшення рівня інфляції в країні. Для пристосування до інфляційних процесів підприємствам виробникам овочів необхідно постійно розширювати асортимент продукції, збільшувати обсяги продажу як на внутрішньому так а на зовнішньому ринках, укладати договори з надійними постачальниками матеріальних ресурсів для виробництва овочів.

За результатами аналізу демографічних факторів макромаркетингового середовища підприємств овочевої галузі виявили переважання загроз над можливостями його розвитку. До найбільш значних загроз відноситься скорочення кількості населення України, що негативно впливає на попит. Для подолання такого негативного фактору, як нестача сільських трудових ресурсів необхідна державна підтримка сільського господарства, а саме регулювання цін на продукцію та покращення соціальної інфраструктури сільської місцевості. Збільшення чисельності населення у світовому вимірі призведе до збільшення експорту за умов державної підтримки та підвищення якості продукції згідно світових стандартів.

Аналізуючи виявлені науково-технічні фактори макросередовища підприємств овочевої галузі, можна зробити висновки, що значною загрозою для розвитку ринку є нерегульованість політики держави щодо впровадження напрямів та процедур інноваційної політики на рівні підприємств. Цю проблему можна вирішити за допомогою збільшення кількості нормативно-правової бази щодо підтримки інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, в тому числі галузі овочівництва. Значущими можливостями є впровадження інноваційних технологій вирощування і зберігання овочів. Їх можна реалізувати за допомогою застосування технології вирощування овочів на крапельному зрошенні та побудови сучасних овочесховищ та теплиць.

Проаналізувавши вплив соціально-культурних факторів на підприємства овочевої галузі можна зробити висновок, що найбільш значущою можливістю є орієнтація споживачів на вітчизняного виробника. Це дає змогу підвищити кількість та якість продукції вітчизняного

виробництва. Наявність у покупців обмежень в споживанні продукції овочівництва можна вирішити за допомогою покращення якості та розширення асортименту органічної продукції овочівництва. У зв'язку з поширенням інформатизації суспільства збільшується освітній рівень споживачів. Наприклад, сьогодні для сучасного споживача здоров'я і безпека стоять на першому місці. У результаті попит на органічні продукти постійно збільшується. Сегмент "органічних продуктів стає новим модним брендом. Зростання популярності подібної продукції пов'язаний як з посиленням тренда до національної та конфесійної самоідентифікації, так і зі зростанням інтересу до етнічної кухні і загальною тенденцією захоплення ідеєю здорового харчування.

Серед природно-кліматичних факторів макросередовища підприємств овочевої галузі виявлено як можливості так і загрози. Однією з найбільших проблем під час виробництва і продажу овочів є сезонність його виробництва. Сезонність виробництва в ринкових умовах спричиняє значні цінові коливання протягом року. Найсуттєвішою загрозою є залежність від природно-кліматичних умов. Вирішити цю проблему можливо за допомогою агрострахування. Можливістю є наявність значної кількості родючих ґрунтів, яка сприяє виробництву високоякісної екологічно чистої овочевої продукції.

Дослідження макросередовища підприємств овочевої галузі свідчить, що існує більше можливостей (31,3) аніж загроз (24,35), тому підприємствам виробникам овочевої продукції необхідно впроваджувати виявлені в результаті дослідження заходи для подолання загроз та ефективно реалізовувати можливості. Найбільш значимими можливостями є збільшення експорту, наявність значного потенціалу у використанні родючих ґрунтів, інноваційні технології вирощування овочів. Істотними загрозами є відсутність належних умов зберігання та переробки овочів, сезонність роздрібною реалізації овочів та обмежений вихід на європейські ринки.

Список літератури

1. Давидов Г. М. Стратегічний аналіз : навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 389 с
2. Шквиря Н.О. Обґрунтування стратегічних орієнтирів розвитку підприємства на ринку овочів. *Соціально-економічні та правові чинники розвитку національної економіки України: облікові, аналітичні та контрольні аспекти в сучасних умовах інтеграційних процесів*: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Полтава: ПУЕТ, 2018. С. 78-81.
3. Шквиря Н.О. Стан та особливості стратегічного планування в аграрних підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2018. № 16. С. 549-553